

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/39/2020
Identifikačné číslo spisu: 1712214690
Dátum vydania rozhodnutia: 29.03.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:1712214690.1

UZNESENIE

Najvyšší súd v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Martina Holiča, v spore žalobkyne C. J., bytom v K. B.Ž., I. XXX, zastúpenej Mgr. Erikou Sojkovou, advokátkou, so sídlom v Bratislave, Rybníčná 40, proti žalovanému Rudolf Bolguš UNITES s miestom podnikania Rovinka 265, IČO: 32 831 943, zastúpenému JUDr. Samuelom Baránikom, advokátom, so sídlom v Bratislave, Podjavorinskej 7, o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 20 399,83 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 37 C/158/2014, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 19. marca 2019 sp. zn. 8 Co/65/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 19. marca 2019 sp. zn. 8 Co/65/2018 vo vyhovujúcom výroku vo veci samej potvrdil rozsudok Okresného súdu Pezinok z 10. októbra 2017 č. k. 37 C/158/2014-232, vo zvyšnej časti odvolanie žalovaného odmietol a rozhodol, že žalobkyňa má nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

1.2. Odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie vykonal všetko dokazovanie potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností významných pre posúdenie dôvodnosti podanej žaloby, ktorou sa žalobkyňa domáha vydania bezdôvodného obohatenia, ktoré žalovaný získal užívaním pozemkov parc. č. XXX vo výmere 132 m², parc. č. XXX vo výmere 786 m² a časti parcely č. XXX/X v rozsahu 1358 m², ako aj na posúdenie opodstatnenosti tvrdení, ktoré uvádzal žalovaný na svoju obranu, pričom po vyhodnotení vykonaného dokazovania; vychádzajúc tiež zo skutočností, ktoré neboli medzi stranami sporné; dospel k správne skutkovému záveru, že žalovaný predmetné pozemky v celkovej výmere 2276 m² v žalovanom období, za ktoré mu vzniklo bezdôvodné obohatenie, t.j. v období od 03.04.2012 do 13.08.2012, celkovo 132 dní, užíval, a to bez toho, aby žalobkyňu, ktorá bola v danom čase ich výlučnou vlastníčkou, za žalované obdobie uhradil akúkoľvek odplatu. Rovnako však správne súd prvej

inštancie skutkovo ustálil, že výška peňažnej sumy, ktorú by bolo nevyhnutné vynaložiť v danom mieste a čase za porovnateľné užívanie veci v danom prípade predstavuje pri sume 5,565 € za m² za dané obdobie celkovo sumu 4.580,56 €.

Na základe takto ustáleného skutkového stavu veci, dospel súd prvej inštancie k správneému záveru, že na strane žalovaného vzniklo užívaním predmetných pozemkov bez úhrady akejkoľvek odplaty, na úkor žalobkyne, ktorej postavenie oprávneného subjektu na vydanie bezdôvodného obohatenia vyplýva z jej vlastníctva predmetných pozemkov, bezdôvodné obohatenie v zmysle § 451 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, a to vo výške zodpovedajúcej peňažnej sume, ktorú by bolo nevyhnutné vynaložiť v danom mieste a čase za porovnateľné užívanie veci, teda vo výške 4.580,56 €.

1.3. Pokiaľ žalovaný v odvolaní súdu prvej inštancie vytýkal, že sa nedostatočne zaoberal otázkou vydržania vecného bremena, odvolací súd uviedol, že takúto námietku (ako riadny prostriedok procesnej obrany) žalovaný v spore riadne nevzniesol. Pokiaľ v písomnom podaní zo dňa 12.01.2016 uviedol, že, : "možno uvažovať o vydržaní práva prechodu a prejazdu zodpovedajúcemu vecnému bremenu", avšak bez toho, aby túto svoju zmienku bližšie rozviedol konkrétnymi skutkovými tvrdeniami a podložil dôkaznými návrhmi, nebolo možné toto jeho tvrdenie považovať za riadne uplatnenú procesnú obranu, ktorou by sa súd prvej inštancie mohol či mal zaoberať.

1.4. Neopodstatená bola tiež argumentácia žalovaného, ktorý prvoinštančnému súdu vytýkal, že podaním zo dňa 12.1.2016 súdu prvej inštancie navrhol, aby vyžiadal z adresy Okresného úradu Senec kópiu kúpnej zmluvy č. E. XXXX/XX, ktorou previedla žalobkyňa predmetné pozemky na P. C., avšak súd navrhnutý dôkaz nevykonal a v odôvodnení prvoinštančného rozsudku sa ani nezmenil, prečo sa tak stalo, hoci je to zákonnou náležitosťou odôvodnenia rozsudku. Vykonanie takéhoto dokazovania bolo totiž celkom zjavne a nepochybne v danej veci nadbytočné a nevhodné, keď medzi stranami nebol prevod vlastníctva predmetných pozemkov zo žalobkyne na P. C. vôbec sporný, teda ide o skutočnosť, ktorú vzhľadom na obsah listu vlastníctva, ktorý je súčasťou spisu nebolo potrebné osobitne dokazovať. Hoci súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku výslovne neuviedol, prečo tento navrhnutý dôkaz nevykonal, z priebehu konania a stanovísk sporových strán bolo nepochybne, prečo sa tak stalo, pričom táto skutočnosť nemala žiadny vplyv na vecnú správnosť napadnutého rozsudku; a bez právneho významu je potom i rozsiahla argumentácia žalovaného, ktorý v odvolaní predostrel všeobecné právne závery týkajúce sa tzv. opomenutých dôkazov, vyplývajúce z rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, Ústavného súdu SR i ESELP.

1.5. Nedôvodne žalovaný v odvolaní namietal tiež to, že spôsob vedenia dokazovania, procesným právom nepoznané postupy (opísané nižšie), spôsob rozloženia dôkazného bremena (kedy žalobkyňa neprodukovala takmer žiadne dôkazy a súd teda nejasný skutkový stav "dotváral" vlastnými skutkovými domnienkami) vyústil v to, že súd prvej inštancie vstúpil do sporu ako "tretia strana", čo okrem porušenia zásady rovnosti znamená aj vydanie prekvapivého rozhodnutia, ktorým rozsudok bezpochyby je. Zároveň neopodstatnene súdu prvej inštancie vytýkal, že dospel k nesprávneému skutkovému zisteniu ohľadne užívania pozemku s parc.č. Q.-T. XXX/X, keď zhodne so žalobkyňou skonštatoval, že žalovaný tento pozemok v rozhodnom období od apríla do augusta 2012 užíval v rozsahu 1358 m², avšak nezaoberal sa dôsledne tým, či daný pozemok užíval, či ho užíval výlučne on (resp. osoby, ktoré svoje právo odvodzovali od žalovaného - napr. rodina žalovaného, jeho návštevy, jeho klienti a pod.) a ak pozemok užíval, tak v akom rozsahu, keď v tomto smere nezohľadnil ani to, že žalobkyňa uviedla, že pozemok parc. č. XXX/X neužíval, hoci zo účelovo žalobkyňa neskôr uvedené poprela. Predmetný skutkový záver súdu prvej inštancie považoval odvolací súd za správny, keď sa opieral o vykonané dôkazy. Nedôvodne tiež žalovaný v odvolaní namietal, že v konaní nebolo preukázané, v akom rozsahu predmetný pozemok parc. č. XXX/X užíval, keď súd nezisťoval, či, prípadne, v akom rozsahu tento pozemok užívali tretie osoby, prípadne i samotná žalobkyňa, ktorá užívanie priznala. Bolo totiž nepochybne, že žalovaný (a to v zásade ani sám nepopieral) predmetný pozemok užíval, a to pre účely riadneho využívania jeho stavieb nachádzajúcich sa na bezprostredne nadväzujúcich pozemkoch parc. č. XXX a XXX, ktoré užíval na výkon podnikania v oblasti opráv motorových vozidiel, a za tohto stavu nebolo možné od žalobkyne vyžadovať, aby za stavu, keď v období, ktoré je predmetom tohto sporu, neboli na mieste samom osadené žiadne technické zariadenia umožňujúce zamedziť žalovanému užívanie predmetného pozemku (nad určitú výmeru) a tiež je vylúčená objektívna spätná identifikácia presnej výmery žalovaným užíwanej časti sporného pozemku, v konaní preukazovala, do akej miery žalovaný predmetný pozemok neužíval, hoci je nesporné, že k samotnému užívaniu dochádzalo. Súd prvej

inštalácie postupoval správne, keď v tejto súvislosti zohľadnil predovšetkým geometrický plán spracovaný geodetom Hrončekom v roku 2011, ktorý odzrkadľoval reálne užívanie vzhľadom na hospodárnosť využitia stavieb žalovaného z hľadiska ich hospodárskeho využitia a prihliadol aj na skutočnosť, že po tom ako bolo umožnené žalovanému stať sa vlastníkom pozemku pôvodne označeného ako parcela č. XXX/X, toto okamžite využil a pozemok v rozsahu 1536 m² získal do vlastníctva a naďalej je užívaný na podnikateľské účely v súvislosti so stavbami nachádzajúcimi sa na pozemku parc. č. XXX.

1.6. Bez právneho významu a nedôvodná bola podľa odvolacieho súdu námietka žalovaného, že prvoinštančný súd nesprávne žalobkyni priznal vydanie bezdôvodného obohatenia i za deň 13.8.2012, hoci v tento deň už nebola vlastníčkou predmetných pozemkov. Žalovaný totiž túto procesnú obranu neuplatnil počas konania na súde prvej inštalácie, avšak až v podanom odvolaní, a preto, keď je nepochybné, že ju vzhľadom na výpis z listu vlastníctva, ktorý sa nachádza v spise, mohol uplatniť už skôr, na túto jeho argumentáciu už v odvolacom konaní so zreteľom na § 366 Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP), nebolo možné prihliadať. Navyiac, žalovaný opakovane vo svojich písomných podaniach a prednesoch v konaní na súde prvej inštalácie sám konštatoval, že žalobkyňa bola vlastníčkou pozemkov až do 13.8.2012 a do obdobia, za ktoré uplatňuje nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, sám vo svojich vyjadreniach opakovane zahrnul aj deň 13.8.2012 bez toho, aby nárok za daný deň spochybnil.

1.7. Neopodstatnená bola tiež argumentácia žalovaného, že výšku bezdôvodného obohatenia súd prvej inštalácie ustálil nesprávne, keď túto určil iba úvahou súdu. Prvoinštančný súd nepochybil, keď za stavu, kedy mal k dispozícii znalecom ustálenú výšku odplaty za užívanie pozemkov parc. č. XXX a parc. č. XXX, ktoré predstavujú rovnako ako pozemok parc. č. XXX/X zastavanú plochu, v súlade so zásadou hospodárnosti konania i pri pozemku parc. č. XXX/X túto odplatu ustálil zhodne s odplatou určenou pre pozemky parc. č. XXX a XXX. Svoj postup, spôsob určenia výšky odplaty, resp. bezdôvodného obohatenia prvoinštančný súd v potrebnom rozsahu vysvetlil v odôvodnení napadnutého rozsudku. Jeho postup a úvahu nebolo možné považovať za svojvoľné a nesprávne, ako to v odvolaní namietal žalovaný, keď hoci je pravdou, že na ustálenie výšky bezdôvodného obohatenia sú spravidla nevyhnutné odborné vedomosti, ktorými súd nedisponuje, a preto je na mieste na tento účel vykonať znalecké dokazovanie, nie je vylúčené, aby absenciu odborných vedomostí a kvalifikácie preklenul súd iným prípustným spôsobom. Za akceptovateľný a prípustný spôsob kompenzácie deficitu odbornosti pri zodpovedaní otázky, ktorá spravidla vyžaduje znalecké dokazovanie treba pritom považovať aj využitie záverov iného znaleckého posudku, ktoré sú použiteľné (využiteľné) v prejednávanej veci a možno na ich základe sporné otázky zodpovedať. V preskúmvanej veci odvolací súd považoval za správny postup prvoinštančného súdu, ktorý závery znaleckých posudkov znalcov Ing. Pavla Hraška a Ing. Jozefa Poláška, považoval za použiteľné aj pre účely ustálenia výšky odplaty za užívanie pozemku parc. č. XXX/X, keď všetky posudzované pozemky sa nachádzajú na rovnakom mieste (susedia) a všetky predstavujú zastavané plochy. Za tohto stavu považoval odvolací súd za správnu ustálenú výšku priznaného bezdôvodného obohatenia aj v časti týkajúcej sa pozemku parc. č. XXX/X, keď nemohol v tejto súvislosti súhlasiť ani s názorom žalovaného, že ak tu existujú rozdiely vo výsledku záverov znaleckých posudkov, jediným spôsobom odstránenia týchto rozdielov je výsluch znalcov, resp. tzv. kontrolný znalecký posudok. Po nadobudnutí účinnosti Civilného sporového poriadku sa totiž jednoznačne preferuje písomná forma znaleckého posudku a výsluch znalcov je iba subsidiárny, a to v prípade, ak určitú otázku bez takéhoto výsluchu nemožno zodpovedať. V preskúmvanej veci zvolil súd prvej inštalácie postup, pri ktorom ustálil výšku bezdôvodného obohatenia za užívanie pozemku parc. č. XXX/X opierajúc sa o závery písomných znaleckých posudkov znalcov Ing. Pavla Hraška a Ing. Jozefa Poláška týkajúce sa susediacich pozemkov, ktoré primerane aplikoval i na predmetný pozemok a takýto postup, dôsledne vychádzajúci zo zásady hospodárnosti konania.

1.8. Nedôvodne žalovaný v odvolaní namietal aj správnosť právneho posúdenia uplatneného nároku v časti úrokov z omeškania, dôvodiac tým, že list právneho zástupcu žalobkyne zo dňa 11.10.2012 nie je možné posúdiť ako kvalifikovanú výzvu na splnenie dlhu. Z obsahu tohto listu je totiž zrejmé, že žalobkyňa ním ako vlastníčka predmetných pozemkov žalovanému (opätovne) oznamuje svoje stanovisko, že užíval ňou vlastnené pozemky bez právneho dôvodu s tým, že takto získaný neoprávnený majetkový prospech vo výške 20.399,83 €, teda v sume prevyšujúcej peňažnú sumu uplatnenú žalobou v preskúmvanej veci, môže uhradiť aj mimosúdne. Táto výzva bola síce žalovanému doručená ešte v

čase, kedy žaloba nebola na súde podaná, avšak až po tom, ako žalobkyňa žalovaného v minulosti už opakovane na vydanie bezdôvodného obohatenia vyzvala (napr. listami zo dňa 11.7.2011 a 21.10.2011). Súd prvej inštancie preto správne vychádzal z toho, že list žalobkyne zo dňa 11.10.2012 treba považovať za dostatočnú výzvu na splnenie dlhu uplatneného v tomto spore, a preto ani táto odvolacia námietka žalovaného nemohla obstáť.

1.9. Odvolací súd sa zoberal odvolaním žalovaného, ktorý uviedol, že odvolanie podáva do všetkých výrokov rozsudku, teda i do výroku, ktorým bola žaloba zamietnutá, nakoľko procesné pochybenia, ktorých sa súd prvej inštancie v priebehu konania dopustil (keď na základe čiastočného späťvzatia konanie v danej časti nezastavil, ale namiesto toho pripustil zmenu žaloby) sa týkajú celého predmetu sporu a preto spôsobujú, že i v tejto časti je jeho odvolanie subjektívne prípustné, keď pre subjektívnu prípustnosť odvolania postačuje zásah do práv odvolateľa i v nepatrnom rozsahu.

1.10. Odvolací súd sa však s touto argumentáciou žalovaného nestotožnil. Hoci žalovaný opodstatnene namietal, že súd prvej inštancie nepostupoval správne, keď v situácii, kedy žalobkyňa jednoznačne vzala čiastočne žalobu späť konanie nezastavil, ale uznesením zo dňa 28. marca 2017, č. k. 37C 158/2014 - 188, pripustil zmenu žaloby, nie je zrejmé, v akom smere malo byť vlastne negatívne zasiahnuté do práv žalovaného. Odvolací súd sa pritom nestotožnil s tvrdením žalovaného, že jeho odvolanie je v zamietajúcej časti vo veci samej subjektívne prípustné. Zamietnutím žaloby vo zvyšnej časti, po tom, ako súd prvej inštancie namiesto zastavenia konania pripustil zmenu žaloby, totiž ani len v nepatrnom rozsahu žalovanému žiadna ujma spôsobená nebola, keď samotná nemožnosť podať proti uzneseniu o pripustení zmeny žaloby ujmu nepredstavuje a v preskúmvanej veci ani vznik inej ujmy do úvahy neprichádza, nakoľko napriek nesprávnemu postupu súdu prvej inštancie bol uznesením zo dňa 28.3.2017 celkom jednoznačne ustálený predmet sporu, a teda súd, no najmä sporové strany vedeli, o čom sa koná, čo je po vydaní citovaného uznesenia predmetom konania, a preto im v tejto súvislosti neboli žiadne procesné práva upreté. Jediný skutočný negatívny následok procesného postupu prvoinštančného súdu mohol vo vzťahu k žalovanému nastať iba vo vzťahu k rozhodnutiu o trovách konania a o tých súd prvej inštancie rozhodol tak, akoby žalobkyňa procesne zavinila, že v časti, v ktorej bola pripustená zmena žaloby, bolo konanie zastavené; teda nesprávny postup súdu prvej inštancie nemal žiadny negatívny vplyv na rozhodnutie o trovách konania. Ani len v nepatrnej miere preto práva žalovaného neboli nesprávnym postupom súdu dotknuté a táto skutočnosť potom bez ďalšieho vylučuje subjektívnu prípustnosť odvolania žalovaného do zamietajúceho výroku vo veci samej. Odvolací súd pre úplnosť v tejto súvislosti považoval za potrebné poukázať i na to, že pokiaľ ide o tzv. inú vadu konania v zmysle § 365 ods. 2 CSP, na túto je možné prihliadať iba v prípade, ak mala (prípadne mohla mať) za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Táto podmienka však v danom prípade naplnená nebola, pretože napadnutý rozsudok je vecne správny, a to vo všetkých jeho výrokoch, vrátane výroku o trovách konania.

2. Proti rozsudku krajského súdu podal dovolanie žalovaný, ktorý ho navrhol zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Prípustnosť svojho mimoriadneho opravného prostriedku vymedzil s poukazom na § 420 písm. f/ CSP a § 421 písm. a/ CSP. K porušeniu práva na spravodlivý proces podľa názoru dovolateľa prišlo nesprávnym procesným postupom súdu prvej inštancie, ktorý nerozhodol o čiastočnom späťvzati v rozsudku, ale rozhodol v rozpore s prejavom vôle žalobkyne tak, že uznesením z 28. marca 2017 č. k. 37C/158/2014 - 188 pripustil zmenu žaloby a žalovanému nepriznal právo podať voči uvedenému rozhodnutiu odvolanie, resp. žalovaný nebol ani vyzvaný, či so späťvzatím súhlasí. Žalovaný uplatnil túto vadu postupu súdu i v odvolaní, v rozsudku síce odvolací súd pripustil, že takýto postup súdu prvej inštancie nebol správny, ale odvolaciemu súdu nebolo zrejmé, ako týmto malo byť negatívne zasiahnuté do práv žalovaného a žalovanému podľa názoru odvolacieho súdu neboli žiadne procesné práva upreté. Týmto nesprávnym procesným postupom súd uprel žalovanému, aby k čiastočnému späťvzatiu vyjadril súhlas alebo nesúhlas a súčasne uprel žalovanému právo podať voči uzneseniu odvolanie. Dovolateľ namietal, že odvolací súd sa v odvolaní vznesenými argumentmi nezaoberal, nevysporiadal sa so zjavnými rozporami ohľadne tvrdení strán a najmä s rozporom, kedy samotná žalobkyňa užívanie tohto pozemku žalovaným poprela, jeho rozhodnutie je v tomto smere nepreskúmateľné. Dovolateľ videl porušenie práva na súdnu ochranu v procesnom postupe súdu pri vykonávaní znaleckého dokazovania. Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a /CSP odôvodnil odklonom odvolacieho súdu od ustálenej súdnej praxe v procesnom postupe súdu prijatom ako R 45/1984 (.... rozdielne posudky musí

súd zhodnotiť v tom zmysle, ktorý z nich a z akých dôvodov vezme za podklad svojho rozhodnutia a z akých dôvodov nevychádza zo záveru druhého znaleckého posudku; pre túto úvahu je potrebné vypočítať obidvoch znalcov. Ak by ani takto nebolo možné odstrániť rozpory v záveroch znaleckých posudkov, treba dať tieto závery preskúmať iným znalcom, vedeckým ústavom alebo inou inštitúciou). Vymedzil preto právnu otázku tak, : „ či je možné pri existencii rozporov v dvoch znaleckých posudkoch vypracovaných na tú istú odbornú otázku postupovať tak, že súd sa dôvodmi rozporu v znaleckých posudkoch nezaobera, vezme za správne oba tieto závery, vypočíta priemer z týchto dvoch záverov znalcova takto vypočítaný priemer použije za podklad pre rozhodnutie vo veci samej.“

3. K dovolaniu sa vyjadrila žalobkyňa, ktorá považovala dovolanie z dôvodov uvádzaných žalovaným za neprípustné, zmätočné a nedôvodné, a preto ho navrhla odmietnuť.

3.1. Na vyjadrenie žalobkyne reagoval podaním dovolateľ, v ktorom zotrval na svojich záveroch prezentovaných vo svojom dovolaní.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací, po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

5. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 ods. 1 CSP.

6. Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

7. Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

8. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je povinnosťou dovolateľa vysvetliť, z čoho konkrétne vyvodzuje prípustnosť dovolania a v spojitosti s tým označiť v dovolaní náležitým spôsobom tiež dovolací dôvod.

9. Dovolateľ v prvom rade vyvodzoval prípustnosť podaného dovolania z § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9.1. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných

ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a toto porušenie zároveň znamená aj porušenie Ústavou Slovenskej republiky zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

9.2. Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie žalovaného, že v konaní došlo k ním tvrdeným porušením procesných práv. K porušeniu práva na spravodlivý proces podľa názoru dovolateľa prišlo nesprávnym procesným postupom súdu prvej inštancie, ktorý nerozhodol o čiastočnom späťvzati v rozsudku, ale rozhodol v rozpore s prejavom vôle žalobkyne tak, že uznesením z 28. marca 2017 č. k. 37C/158/2014 - 188 pripustil zmenu žaloby a žalovanému nepriznal právo podať voči uvedenému rozhodnutiu odvolanie, resp. žalovaný nebol ani vyzvaný, či so späťvzatím súhlasí. Žalovaný uplatnil túto vadu postupu súdu i v odvolaní, v rozsudku síce odvolací súd pripustil, že takýto postup súdu prvej inštancie nebol správny, ale odvolaciemu súdu nebolo zrejmé, ako týmto malo byť negatívne zasiahnuté do práv žalovaného a žalovanému podľa názoru odvolacieho súdu neboli žiadne procesné práva upreté. Týmto nesprávnym procesným postupom súd uprel žalovanému, aby k čiastočnému späťvzatiu vyjadril súhlas alebo nesúhlas a súčasne uprel žalovanému právo podať voči uzneseniu odvolanie. Namietal nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu.

9.3. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že súdy po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo že boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04). O arbitrárnosť právnych záverov ide spravidla vtedy, keď súd vôbec nedal uspokojujúcu odpoveď na argumenty predložené účastníkom, alebo ak právne závery, ku ktorým súd dospel, nemajú svoj racionálny základ v interpretácii príslušných ustanovení právnych predpisov pomocou prípustných interpretačných metód, alebo keď k súdom vyvedeným právny záverom v konkrétnej veci už prima facie nie je možné dôjsť podradením zisteného skutkového stavu pod príslušnú právnu normu (II. ÚS 440/2011).

9.4. Dovolací súd uvádza, že vzhľadom na základný obsah dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku s prihliadnutím na to, že právna istota a stabilita nastolené právoplatným rozhodnutím sú v právnom štáte narušiteľné len mimoriadne a výnimočne, má dovolanie slúžiť len na nápravu výnimočných najzávažnejších procesných pochybení, t. j. zmätočných rozhodnutí, a riešenie otázok zásadného právneho významu a zjednocovanie judikatúry. Z hľadiska uvedeného nie je prípustné, aby dovolateľ, povinne zastúpený kvalifikovaným právny zástupcom, poukázal v dovolaní na svoje podania pred súdmi nižších stupňov, viac menej ich celé opísal, ale musí v dôvodoch v prvom rade odôvodniť prípustnosť dovolania tak, aby najvyšší súd mal základ pre svoje rozhodnutie o tom, či dovolanie je spôsobilé vyvolať ten procesný následok, že ho dovolací súd vecne prejedná.

10. Pokiaľ dovolateľ namietal neprekúmatelnosť rozsudku krajského súdu, dovolací súd uvádza, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia síce neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, avšak z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia. Nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré vyústilo do jeho vnútornej rozpornosti, považuje ústavný súd, ako aj ESLP, za dôvod na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý súdny proces, súčasťou ktorého je nepochybne aj požiadavka, aby sa príslušný všeobecný súd v konaní právne korektným spôsobom a zrozumiteľne vyrovnal nielen so skutkovými okolnosťami prípadu, ale aj s vlastnými právnymi závermi, ktoré ho viedli ku konkrétnemu rozhodnutiu (m. m. I. ÚS 235/2020, I. ÚS 515/2020, II. ÚS 120/2020, IV. ÚS 314/2020, rozsudky ESLP vo veci Van Hurk v. Holandsko z 19. 4. 1994, sťažnosť č. 16034/90, § 61, či vo veci Ruiz Torija a Hiro Balani v. Španielsko z 9. 12. 1994, sťažnosť č. 18390/91).

11. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami

strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

12. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

13. Dovolací súd dospel k záveru, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu obsahuje dostatok dôvodov, na ktoré reagoval dovolateľ vo svojom mimoriadnom opravnom prostriedku, pričom tieto identické argumenty uplatnil i vo svojom riadnom opravnom prostriedku - odvolaní, a preto nie je možné prijať záver, že by odvolací súd svoje rozhodnutie preskúmateľne neodôvodnil.

14. Dovolací súd nedospel k záveru, že zistenie skutkového stavu by bolo prima facie natoľko chybné (svojvoľné), že by k nemu súd pri rešpektovaní základných zásad hodnotenia vykonaných dôkazov nemohol nikdy dospieť (porov. I. ÚS 6/2018), a ani že prijaté právne závery by boli v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami, resp. že by z nich v žiadnej možnej interpretácii súdneho rozhodnutia nevyplývali (porov. I. ÚS 243/07).

14.1. Nedôvodnou bola i námietka o porušení práva na spravodlivý proces nevykonaním ďalšieho znaleckého dokazovania, resp. nevyvodením dôsledkov z tejto skutočnosti odvolacím súdom. Z ustanovenia § 185 ods. 1 CSP totiž vyplýva, že je vecou súdu, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná (rovnako pozri napr. 6 Cdo 225/2017). Podmienkou však je, že svoj postup dostatočne odôvodní, čo sa stalo v tomto spore, keď presvedčivo súdy uviedli, ako a prečo vychádzali zo znaleckých posudkov a ktoré závery a prečo si pri ich vyhodnotení osvojili.

14.2. Pokiaľ dovolateľ porušenie svojich procesných práv videl, v tom, že nesprávnym procesným postupom súdu prvej inštancie, ktorý nerozhodol o čiastočnom späť vzatí v rozsudku, ale rozhodol v rozpore s prejavom vôle žalobkyne tak, že uznesením z 28. marca 2017 č. k. 37C/158/2014 - 188 pripustil zmenu žaloby a žalovanému nepriznal právo podať voči uvedenému rozhodnutiu odvolanie, resp. žalovaný nebol ani vyzvaný, či so späťvzatím súhlasí, došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom, dovolací súd uvádza, že odvolací súd sa s námietkami, (nakoľko ich uplatnil žalovaný už v odvolaní) presvedčivo vysporiadal (bod 13. rozsudku odvolacieho súdu). Dovolací súd rovnako v rozhodovanom spore nezistil, že by postupom súdov oboch nižších inštancií došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces spôsobom, ktorého intenzita by zasiahla dovolateľovi do jeho práv, tak ako uviedol odvolací súd.

14. 3. Dovolací súd k uvedenému dodáva, že nesúhlas dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu nezakladajú prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

15. Dovolateľ vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania i zo skutočnosti, že sa odvolací súd mal pri riešení právnej otázky, ktorú vymedzil, tak, : „ či je možné pri existencii rozporov v dvoch znaleckých posudkoch vypracovaných na tú istú odbornú otázku postupovať tak, že súd sa dôvodmi rozporu v znaleckých posudkoch nezaoberá, vezme za správne oba tieto závery, vypočíta priemer z týchto dvoch záverov znalca takto vypočítaný priemer použije za podklad pre rozhodnutie vo veci samej “ odkloniť od rozhodovacej praxe, poukazujúc na rozhodnutie Najvyššieho súdu zo dňa 15. júla 1982 sp. zn. 4 Cz 13/82, uverejnenom ako R 45/1984.

15.1. Otázkou relevantnou z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie alebo aplikácie Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine) alebo otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii, alebo interpretácii procesných ustanovení).

Dovolací súd zároveň zdôrazňuje, že dôvody prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu.

15.2. Dovolací súd zdôrazňuje, že nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania podľa § 421 písm. a/ CSP je, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, vyriešenie ktorej nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Dovolanie nie je koncipované ako ďalší riadny opravný prostriedok („ďalšie odvolanie“), preto pri formulácii právnej otázky (od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu) je potrebné mať na zreteli, aby zároveň bola vymedzená aj dostatočne všeobecným spôsobom tak, aby vôbec bolo možné konštatovať, že vo vzťahu ku konkrétnej právnej otázke skutočne existuje alebo neexistuje ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu. Pre posúdenie, či ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej, a pre posúdenie prípustnosti dovolania nie je rozhodujúci subjektívny názor strany sporu, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale významný je výlučne záver odvolacieho súdu rozhodujúceho o dovolaní. Napokon je potrebné zdôrazniť, že sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP v spojení s § 432 ods. 1 a 2 CSP.

15.3. Dovolateľom zadefinovaná právna otázka by mohla mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP iba vtedy, ak by výsledok jej riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) odvolacím súdom predstavoval jediný a výlučný dôvod, pre ktorý bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie. Predmetná „dovolacia“ otázka sa v okolnostiach tohto dovolacieho konania netýkala takého záveru, výlučne na ktorom spočíva dovolaním napadnuté rozhodnutie.

16. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“.

16.1. Dovolací súd dodáva, že dovolateľ poukázal správne na záver najvyššieho súdu vyjadrený v rozhodnutí publikovanom ako judikát R 71/2018, že patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

16.2. Z textu hore uvedeného judikátu, vety druhej, je však jednoznačne zrejmé, že sa jedná o rozhodnutia, ktoré sú aj naďalej : „... použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané“..., nie je pochýb v danom prípade, že s účinnosťou od 1.7.2016 prišlo k rekodifikácii celého procesného práva, a preto otázky procesného postupu súdov, a to najmä (ale nielen) z hľadiska dokazovania, nemožno považovať za také, pri ktorých, ak súdy postupovali za účinnosti CSP v súlade s jeho znením, je odôvodnený záver o odklone od judikatúry prijatej v roku 1982 pri rozhodovaní.

16.3. Dovolateľ namietaný „nesprávny,“ procesný postup pri vykonaní dokazovania a jeho vyhodnotení, čo je však úlohou súdov, premietol i do koncipovania právnej otázky, ktorou chcel odôvodniť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (odklon), napriek tomu, že tento procesný postup

vyhodnocoval i ako porušenie jeho procesných práv z hľadiska uplatnenej prípustnosti podľa § 420 písm. f/ CSP, a to v oboch prípadoch nedôvodne, navyiac, na všetky argumenty uplatnené žalovaný v dovolaní, presvedčivo a podrobne reagoval vo svojom odôvodnení rozsudku odvolací súd.

17. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné.

18. V uvedenom prípade však najvyšší súd dospel k záveru, že žalovaný nedôvodne vyvodzuje prípustnosť jeho dovolania z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, preto nemohol pristúpiť k vecnému preskúmaniu jeho dôvodnosti. Pokiaľ by dovolací súd nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priečiaci sa nielen koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup dovolacieho súdu by v takom prípade porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

19. Z vyššie uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie podané žalovaným podľa ustanovení § 420 písm. f/ CSP nie je prípustné, preto ho odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP a podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP z dôvodu, že nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi ho odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP.

20. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok